

ת"פ 22467/03/22 - מדינת ישראל נגד Lucy Laraya Anorico

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 22467-03-22 מדינת ישראל נ' Anorico

לפני	כבוד השופט בכיר ירון לוי
המאשימה	מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז תל אביב פלילי נגד
הנאשמת	Lucy Laraya Anorico ע"י ב"כ עו"ד סתיו סער סניגוריה ציבורית, מחוז תל אביב

גזר דין

פתח דבר

1. הנאשמת, אזרחית רפובליקת הפיליפינים, נותנת את הדין בגין מעשי התעללות שביצעה בצעיר חסר ישע הסובל משיתוק מוחין, ממגבלות קוגניטיביות ומלקות ראייה, שאינו מסוגל ללכת או לדבר. בשל מגבלותיו אלה נזקק חסר הישע לטיפול סיעודי, עליו הייתה אמונה הנאשמת משך כחמש עשרה שנים, מאז היה בן כשבע שנים.

2. הנאשמת הורשעה, על יסוד הודאתה, במסגרת הסדר דיוני, בעובדות כתב אישום מתוקן, שעיקרן בכך שבמהלך תקופה שנמשכה למעלה מחודש וחצי ימים, במהלך שנת 2021, הכתה את הנפגע ב-19 הזדמנויות שונות, בידיה, באמצעות שלט הטלוויזיה ואף באגרופה, סטרה בפניו וצבטה בלחיו וכן כי גרמה לו לכאב בכך שכופפה אצבעו במהירות לאחור, אחזה בפניו בפראות, והכתה אותו בפניו, בגבו ובבטנו. בגין מעשים אלה הורשעה הנאשמת בעבירה של התעללות בחסר ישע, לפי סעיף 368ג סיפא לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

בהתאם להסדר, לא הוגבלו הצדדים בטיעוניהם לעונש.

3. אלה עובדות כתב האישום המתוקן בהן הודתה הנאשמת:

א. ב.ח, יליד 1999 (להלן - "חסר הישע", "המתלונן" או "הנפגע"), סובל משיתוק מוחין על רקע פגות, ממוגבלות שכלית-התפתחותית ומעיוורון קורטיקלי, שלאורם הוא מוגבל בתנועתו וביכולתו לתקשר עם אחרים באופן ניכר, אינו מסוגל לדבר וללכת בכוחות עצמו, וכפועל יוצא מכך, הוא חסר ישע כהגדרת סעיף 368א לחוק העונשין. לאור מוגבלויותיו, נזקק חסר הישע להשגחה וסיוע באופן

צמוד ורציף.

ב. החל משנת 2006, שימשה הנאשמת, אזרחית רפובליקת הפיליפינים, כמטפלת סיעודית של חסר הישע, בבית הוריו (להלן - "הדירה"), וזאת מכוח אשרת עבודה שניתנה לה לשם כך. מכוח תפקידה זה, הייתה הנאשמת אחראית על חסר הישע, כהגדרת סעיף 368א לחוק העונשין.

ג. בתקופה שתחילתה, לכל המאוחר, בחודש יוני 2021 וסופה ביום 10.8.2021 (אז נעצרה הנאשמת), תקפה הנאשמת את חסר הישע, במספר רב של פעמים, בעת שהותם בדירה ובשעה שהייתה אחראית עליו וכן ביצעה בו מעשי התעללות, כמפורט להלן:

(1 ביום 25.6.2021, או בסמוך לכך, בעת שחסר הישע ישב על כיסא גלגלים בסלון, הניפה הנאשמת לעברו את ידה כשהיא אוחזת בשלט טלוויזיה, או חפץ דומה (להלן - "השלט") כדי להכותו. ואולם, בשל חששה כי אחרים צופים בה, הכתה את חסר הישע בידו באמצעות שלט בו אחזה, וזאת רק לאחר שוידאה במבטה שאחרים אינם צופים בה.

(2 באותו היום, או בסמוך לכך, בעת שחסר הישע שכב על הספה בסלון, הכתה אותו הנאשמת בפניו בעוצמה באמצעות כף ידה וגרמה לו מכאוב. בהמשך לכך, ובאותן נסיבות, הכתה הנאשמת את חסר הישע בפניו בשנית.

(3 באותו היום, או בסמוך לכך, באותן נסיבות, לאחר שהנאשמת הניחה כרית תחת ראשו של חסר הישע, הכתה אותו הנאשמת בפניו בעוצמה באמצעות כף ידה וגרמה לו מכאוב, ובהמשך הכתה אותו בכף רגלו באמצעות השלט בו אחזה.

(4 ביום 2.7.2021, או בסמוך לכך, בעת שחסר הישע שכב על הספה בסלון, הכתה אותו הנאשמת ברגלו באמצעותה שלט בו אחזה. בחלוף מספר דקות, תקפה הנאשמת את חסר הישע שוב, בכך שהכתה בגופו באמצעות השלט בו אחזה.

(5 ביום 8.7.2021, או בסמוך לכך, בעת שחסר הישע שכב על הספה שבסלון, הכתה אותו הנאשמת בגופו באמצעות השלט בו אחזה, וזאת לאחר שוידאה במבטה כי אחותו, ששהתה באותה העת במרפסת הסמוכה לסלון, אינה מביטה לעברם.

(6 ביום 11.7.2021, או בסמוך לכך, בעת שחסר הישע שכב על הספה שבסלון, הכתה הנאשמת בראשו באמצעות ידה.

(7) ביום 15.7.2021, או בסמוך לכך, בעת שחסר הישע שכב על הספה בסלון, הכתה אותו הנאשמת בפלג גופו העליון עם כף ידה.

(8) ביום 16.7.2021, או בסמוך לכך, בעת שחסר הישע שכב על הספה שבסלון, הכתה הנאשמת בראשו בעוצמה באמצעות ידה לאחר שסידרה כרית תחת ראשו, ובכך גרמה לו למכאוב.

(9) ביום 17.7.2021, או בסמוך לכך, בעת שחסר הישע שכב על הספה שבסלון, הכתה אותו הנאשמת בפניו באמצעות כף ידה לאחר שהניחה כרית תחת ראשו.

(10) באותו היום, או בסמוך לכך, ובאותן הנסיבות, הפכה הנאשמת את חסר הישע על בטנו והכתה אותו בגבו באמצעות מפרק ידה השמאלית, שלוש פעמים, כך שגרמה לו למכאוב.

(11) ביום 18.7.2021, או בסמוך לכך, בעת שחסר הישע שכב על הספה שבסלון, הכתה הנאשמת בגופו עם ידה הקפוצה, כשהיא אוחזת בשלט.

(12) ביום 6.8.2021, או בסמוך לכך, בעת שחסר הישע שכב על הספה שבסלון, הכתה הנאשמת בראשו.

(13) ביום 7.8.2021, או בסמוך לכך, בהזדמנויות שונות, תקפה הנאשמת את חסר הישע בעת שזה שכב על המיטה שבחדרו, בכך שהכתה עם אצבעות ידה באוזנו השמאלית, הכתה אותו בגבו, הפכה אותו על גבו בפראות ולאחר מכן הכתה אותו בחזהו עם כף ידה, התקרבה עם פניה אל עבר פניו וסטרה בפניו פעמיים, צבטה אותו בחוזקה בלחיו 3 פעמים, והכתה אותו בבטנו באמצעות מפרק ידה הימנית תוך שהיא גורמת לו למכאוב.

(14) באותו היום, או בסמוך לכך, באותן הנסיבות, בעת שהפשיטה הנאשמת את חסר הישע מחולצתו, אחזה בחוזקה ובפראות בצדי פרצופו באמצעות כף ידה וגרמה לו למכאוב.

(15) ביום 8.8.2021, או בסמוך לכך, בהזדמנויות שונות, תקפה הנאשמת את חסר הישע בעת שזה שכב במיטה שבחדרו, בכך שהכתה באגרופה בחזהו, הכתה בגופו עם השלט בו אחזה, הכתה בראשו פעמיים באגרופיה וגרמה לו מכאוב, החזיקה את ראשו עם שתי ידיה תוך שהיא מפעילה עליו לחץ וגורמת לו מכאוב.

(16) באותו היום, או בסמוך לכך, באותן נסיבות, אחזה הנאשמת באצבע האמה שבכף ידו

השמאלית, כופפה אותה במהירות לאחור, וגרמה לו למכאוב.

17) באותו היום, או בסמוך לכך, באותן נסיבות, בעת שנכנסה הנאשמת לכבות את האור בחדרו של חסר הישע, הכתה אותו בבטנו באגרוף וגרמה לו למכאוב, וכן הכתה אותו בגופו באמצעות השלט בו אחזה.

18) באותו היום, או בסמוך לכך, באותן נסיבות, בעת שנכנסה להשקות את חסר הישע במים, הכתה אותו הנאשמת ברגליו באמצעות השלט בו אחזה. בהמשך לכך, התקרבה אליו, והכתה בראשו באמצעות אגרופה בטרם השקתה אותו במים.

19) ביום 9.8.2021, או בסמוך לכך, בעת שחסר הישע שכב על הספה שבסלון, ניסתה הנאשמת להכותו ברגלו באמצעות השלט בו באחזה.

טענות הצדדים

טענות ב"כ המאשימה

4. ב"כ המאשימה, עוה"ד אורי גולדשטיין, עתר כי בית המשפט יעמיד את מתחם הענישה בעניינה של הנאשמת על ארבע עד שבע שנות מאסר וישית עליה ארבע וחצי שנות מאסר בפועל, לצד מאסר מותנה ופיצוי משמעותי לנפגע העבירה.

זאת, לאור חומרת המעשים בהם הורשעה הנאשמת ובמיוחד: פגיעתה באדם חסר ישע שהופקד באחריותה כשהוא נעדר כל יכולת הגנה; ריבוי המעשים, ב-19 הזדמנויות שונות; משך תקופה ארוכה שנמשכה כחודש וחצי; באלימות בלתי מבוטלת; תוצאות המעשים - נזקים נפשיים לחסר הישע ולבני משפחתו, כפי שעולה מעדות אמו ומהצהרת נפגע העבירה שערכה (ת/1); תוך שהנאשמת מתאמצת להסתיר את פגיעתה בחסר הישע מיתר בני המשפחה.

ב"כ המאשימה טען כי יש למקם את עונשה של הנאשמת באמצע השליש התחתון למתחם, שכן הודאתה פורמלית בלבד, מאחר שאינה מבטאת הכאה על חטא ומתאפיינת בניסיון להצדקת המעשים.

5. ב"כ המאשימה הוסיף כי הגם שתיקון 143 לחוק העונשין (הקובע עונש מזערי העומד על חמישית מהעונש המרבי שלצד העבירה) אינו חל על מעשי הנאשמת שנעשו קודם לכניסת התיקון לתוקף, ניתן ללמוד מעצם תיקון החקיקה, כמו גם מרמת הענישה במקרים דומים, על ההחמרה הנדרשת בענשם של מטפלים הפוגעים בחסרי הישע שעל טובתם הם אמונים.

טענות ב"כ הנאשמת

6. ב"כ הנאשמת, עוה"ד סתיו כהן, טענה כי תחתית מתחם הענישה ההולם בעניינה של הנאשמת עומד על מספר חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, ועתרה לגזור את העונש בתחתית המתחם. זאת, בשים לב לרמת הענישה הנוהגת במקרים דומים; לכך שמעשי הנאשמת, מבלי להקל בחומרתם, אינם ברמת אלימות גבוהה; לכך שטיפול בחסר הישע במסירות שנים ארוכות; לעברה הנקי; להודאתה שהובילה לחסכון בזמן ציבורי; לחרטתה הכנה; לנסיבותיה האישיות כפי שמתואר בחוות הדעת הפסיכולוגית (נ/1); לקושי הכרוך בעבודת הנאשמת בכלל ובתקופת מגבלות מגפת הקורונה בפרט; ולהיותה נתינה זרה ששמונה נפשות (הוריה ואחיה) מתקיימות מעמל כפיה.

7. חוות דעת פסיכולוגית שבה פורטו נסיבותיה האישיות של הנאשמת, הפורטת את נסיבותיה האישיות, הוגשה בהסכמת הצדדים וסומנה נ/1. בהתאם להסכמת הצדדים בגזירת הדין יתייחס בית המשפט אך ורק לחלקי חוות הדעת שאינם סותרים את הסכמתם במסגרת ההסדר לפיה לא יחרגו מהעובדות בכתב האישום המתוקן, לא יסתרו אותן ולא יוסיפו עליהן; ובכלל זה, לא יוסיפו טענות בדבר הרקע ונסיבות ביצוע העבירות על ידי הנאשמת מעבר, לאלו המפורטות בכתב האישום (סע' 3 להסדר הדיוני, עמ' 20 לפרוטוקול).

דברה האחרון של הנאשמת

8. בדברה האחרון הביעה הנאשמת צער על מעשיה וביקשה, לדבריה מעומק הלב, את סליחת משפחת חסר הישע. הגם שהנאשמת הודתה שמעשיה ראויים לעונש, ביקשה הנאשמת להימנע משליחתה למאסר בפועל ולהסתפק בגירושה מהארץ.

דין והכרעה

מתחם העונש ההולם

9. ב"כ הצדדים אינם חולקים על-כך שכלל מעשי הנאשמת עולים כדי אירוע אחד, בהתאם לסעיף 40ג לחוק העונשין (ראו: ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014)).

10. הערכים החברתיים המוגנים העומדים בבסיס העבירה שבה הורשעה הנאשמת הם ההגנה על גופו, על שלומו ועל כבודו של האדם באשר הוא אדם, ושל הפרט החלש בחברה, וכן החובה החברתית להגן על חסרי ישע (ראו: בע"פ 2421/21 ברמי נ' מדינת ישראל (7.7.2022)).

11. בית המשפט העליון עמד בפסיקתו לא אחת על חומרתה המיוחדת של עבירת התעללות בחסרי ישע, שתלותם בסביבתם מותירה אותם חשופים ונטולי הגנה, ועל החומרה המיוחדת הכרוכה בפגיעה בחסר ישע מידי מי שאמון על הטיפול בו:

"יוזכר שעסקינן בקטין או חסר ישע שאינם יכולים להגן על עצמם. הם מהווים טרף קל

להתעללות דווקא בשל העדר יכולתם לבטא את האוטונומיה האישית שלהם ולעצור את המתעלל. זהו ממד חשוב של העבירה. לא בכדי העושה בקטין או בחסר ישע מעשה התעללות דינו שבע שנות מאסר, אך אחראי על אותו קטין או חסר ישע העושה מעשה דומה - דינו תשע שנות מאסר" (ע"פ 7704/13 מרגולין נ' מדינת ישראל (8.12.2015)).

עוד נפסק כי תופעת ההתעללות בחסרי ישע מחייבת ענישה מחמירה ומרתיעה שנועדה לעקר התנהגות זו מן השורש:

"כפרטים וכחברה לא ניתן להסכים עם מקרים כגון זה שלפנינו, שבהם מטפלים שהופקדו כאחראים על מטופלים חסרי אונים, מכים אותם בהזדמנויות שונות; ובכך, מעבר לכאב, גם פוגעים בהם נפשית ומבזים אותם. נדרש לעשות כל שניתן כדי לעקור מן השורש תופעות מן הסוג הזה, שלמרבה הצער הפכו לחזון נפרץ ולא עוד מקרה בודד, בין היתר באמצעות ענישה מרתיעה" (ע"פ 6506/16 לוסקי נ' מדינת ישראל (2.9.2018), פס' 17; ראו גם: ע"פ 2421/21 ברמי נ' מדינת ישראל (7.7.2022), פס' 11 לפסק דינו של השופט סולברג).

פגיעותם ותלותם של חסרי הישע מחייבת הגנה אקטיבית ונחושה מצד בית המשפט בבואו להתמודד עם התופעה הבזויה של ההתעללות וההתעמרות בחסרי ישע. אין לכחד כי הטיפול בחסרי הישע אינו פשוט והוא כרוך באתגרים ובקשיים. ואולם - פערי הכוחות העצומים בין חסר הישע למטפלת, האחריות שנטלה המטפלת על עצמה מבחירה, האמון החברתי שניתן במטפלת עת הופקדו בידיה חייו ושלומם של אדם חסר ישע, והיותה הגורם היעיל למנוע, ולמצער לעצור, את התנהגותה הפסולה - מחייבים כולם העדפת שיקולי גמול והרתעה בגזירת הדין, ודחיית הטענה לפיה יש בקשיים הכרוכים בטיפול בחסרי ישע כדי להצדיק הקלה בענישת מטפלים שחטאו בפגיעה במטופליהם. ויפים לעניין זה הדברים הבאים, מפי כב' השופט ס. ג'ובראן:

"המערכת הופקדה כמטפלת ואחראית על אוכלוסייה של פגועי נפש. המדובר הוא בתפקיד תובעני וקשה הדורש מהממלא אותו לגלות מסירות, אחריות, חמלה וסבלנות. העוסק במלאכה זו ייתקל, לא אחת, בסיטואציות שאינן קלות לעיכול הדורשות תעצומות נפש בהתמודדות עימן. הקשיים המובנים בתפקיד ברורים ואין חולק עליהם. אך באותה מידה, צריך להיות ברור כי בקשיים אלו אין משום הצדקה או אמתלה למעשים מן הסוג המיוחסים למערכת. אדם שקצה נפשו בעבודתו או שאיננו ניחן באותן תכונות מיוחדות שפורטו לעיל, יואיל ויפנה את מקומו. בית המשפט לא יגלה הבנה כלפי מי שבחר להוציא חמתו ותסכולו דווקא על חסר הישע העומד מחוסר אונים למולו. חסרי ישע ככלל, והקשישים בהם בפרט, תלויים בחסדיהם של המטפלים בהם. פערי הכוחות בינם לבין האחראים עליהם גדולים ופעמים רבות יתקשו הם בהגשת תלונה או בדיווח על המעשים הנעשים בהם" (ע"פ 8301/10 חיימוב נ' מדינת ישראל, בעמ' 4-5 (31.3.2011)).

12. לצערנו אנו עדים חדשות לבקרים למקרי התעללות בקטינים ובחסרי ישע, ונדמה אפוא שמדובר במגפה

שהיא רעה חולה. המחוקק נדרש גם הוא לסוגיה, וחוקק ביום 30.6.2022 את חוק העונשין (תיקון מס' 143 והוראת שעה), תשפ"ב-2022, בין היתר, בדרך של הוספת סעיף 1368ג הקובע עונש מינימום למשך שנתיים שלא נופל מחמישית העונש המרבי שנקבע לעבירה לעבירות המנויות בסעיפים 368ב ו-368ג לחוק העונשין, וזאת בהתקיים התנאים המנויים בו. הנאשמת הורשעה בעבירה של התעללות בחסר ישע לפי סעיף 368 לחוק העונשין. אמנם, בהתאם להוראות סעיף 5 לחוק העונשין, מאחר שהעבירה בוצעה עובר לתיקון החוק, הוא אינו חל בעניינה של הנאשמת, אך ניתן ללמוד ממנו על מגמת המחוקק להחמיר בענישה בעבירות אלו, לאור החומרה שהחברה רואה בהן, לצד הצורך בהרתעת רבים נוכח מימדי התופעה וחומרתה.

13. חומרת פגיעת הנאשמת בערכים המוגנים קשה ומשמעותית, כשבמעשיה מצבור בלתי מבוטל של מאפייני חומרה. הנאשמת, שהייתה אמונה שנים ארוכות על ההגנה ועל הטיפול היומימי והאינטימי ביותר במתלון - צעיר חסר ישע, הנעדר כל יכולת להגן על עצמו בזמן אמת או לפנות לעזרה בדיעבד - פגעה בגופו ובכבודו, הכאיבה לו, מעלה באמונו והשפילה אותו. מעשי ההתעללות של הנאשמת במתלון נמשכו כחודש וחצי וכללו 19 מקרים שונים של מעשי אלימות, ברמות חומרה משתנות, ובין היתר הכאתו בידה ובאמצעות חפצים; הכאתו באגרופיה בפניו, בבטנו, בראשו ובגבו; צביטתו בפניו; וכיפוף אצבעו לאחור. רף האלימות שבמעשים אלה הינו משמעותי, והגם שלא גרם לפגיעות פיזיות למתלון, אין ספק שגרם לנזקים למתלון ולבני משפחתו.

14. ניתן אך לשער את האימה שחש המתלון עת היה תלוי בחסדי הנאשמת וחשוף לפגיעתה הרעה, ואת עומק הנזק הנפשי שנגרם למתלון עת הפכה מי שטיפלה בו מאז ילדותו לסכנה המרחפת מעל ראשו בכל עת. התמודדות זו קשה על אחת כמה וכמה לאדם הסובל ממוגבלות שכלית, שאינו יכול לשותף בקשייו וגם בדיעבד יכולתו לעבד את הטראומה ולהתמודד עמה מוגבלת. בעדות אם המתלון, בתצהיר נפגע העבירה שערכה, ובמסמכים הנלווים (1/ת) תוארו באריכות הקשיים מהם סבלו המתלון ובני משפחתו עובר לגילוי מעשי הנאשמת ומאז מעצרה. האם תיארה שינוי לרעה במצבו הנפשי של המתלון עובר לגילוי המעשים, היותו חסר מנוחה, מיוחד ומתגונן ומרבה לצעוק, ביום ובשעות הלילה. האם הוסיפה שבהתייעצויות עם פסיכיאטר הועלתה סברה שהמתלון חשוף להתעללות, אך בני המשפחה, שסמכו על הנאשמת שהייתה בת בית בביתם שנים ארוכות, שללו זאת מכל וכל. האם תיארה אירוע בו נחשפה לרתיעה פיזית של המתלון מהנאשמת, בעקבותיו התעורר בה חשד ראשוני שהוביל להצבת המצלמות הנסתרות שחשפו את מעשי הנאשמת. האם תיארה את קשייה היא ואת קשיי אבי חסר הישע ושני אחיו, במכלול תחומי החיים, לאחר שנתברר שלא הצליחו לזהות את ההתעללות במועד ולהגן על אהובם מפני ידה הרעה של הנאשמת.

מדיניות הענישה הנוהגת

15. בחינת מדיניות הענישה הנוהגת, כפי שהיא עולה, בין היתר, מהפסיקה שהוגשה על ידי באי כוח הצדדים, מלמדת שבתי המשפט נוהגים לגזור, בנסיבות דומות, עונשי מאסר לתקופות משתנות, והכל בהתאם לנסיבות הקונקרטיות:

א. בע"פ 1940/18 **טמוראדה נ' מדינת ישראל** (20.3.2019), הותר בית המשפט העליון על כנו עונש מאסר בן שלוש שנים שגזר בית המשפט המחוזי על המערערת, לצד מאסר מותנה ופיצוי לנפגעת העבירה בסך 200,000 ₪.

המערערת, מטפלת סיעודית זרה, הורשעה בעבירת התעללות בקטין חסר ישע ובעבירת תקיפת קטין חסר ישע. המערערת ביצעה בנפגעת - קטינה בת 16.5 שנים, הסובלת משיתוק מוחין ומגבלות גופניות ושכליות משמעותיות - שבה טיפלה במשרה חלקית משך כעשר שנים, 70 מעשי אלימות ברוטליים, שהתרכזו בפרק זמן קצר של כשעתיים ורבע. במהלך התקיפה הכתה המערערת את הנפגעת בראשה, בפניה, באיבר מינה, בירכיה וברגליה, צבטה אותה בחלקים שונים בגופה, לרבות במפשעתה והכתה אותה באגרופים בפניה - הכול, כשנפגעת העבירה שוכבת במיטתה חסרת אונים, ועל מנת לגרום לה סבל. כתוצאה ממעשי האלימות המתוארים נגרמו לנפגעת חבלות של ממש הכוללות שטפי דם בירכיה וסימן אדום ברגלה השמאלית.

בית המשפט המחוזי קבע שמתחם הענישה ההולם צריך להיות חמור מהמתחם לו עתרה המאשימה - שלוש עד שש שנות מאסר בפועל, וגזר על המערערת שלוש שנות מאסר בפועל.

מעשי המערערת בנסיבותיהם חמורים מאלו שביצעה הנאשמת בענייננו, חרף העובדה שמשך הראשונים - כשעתיים ורבע - היה זעום ביחס לטווח הזמן בו נהגה הנאשמת באלימות כלפי חסר הישע - תקופה של כחודש וחצי. המערערת ביצעה מספר רב של מעשי אלימות במתלוננת באותן שעות ורבע. צבר מעשי האלימות, שביצעה המערערת בפרק זמן קצר, ועוצמת האלימות הובילו את בית המשפט המחוזי למסקנה שהמעשים נעשו במטרה להסב סבל למתלוננת. בנוסף, בשונה מענייננו הורשעה המערערת בעבירה נוספת של תקיפת קטין חסר ישע.

עוד בשונה מענייננו, למערערת בת פעוטה שתושפע ממאסר המערערת, בעוד הסמוכים על שולחן הנאשמת הם אחיה והוריה הבגירים, שתלותם בה כלכלית בלבד.

ב. בע"פ 2421/21 **ברמי נ' מדינת ישראל** (7.7.2022) הותר בית המשפט העליון על כנו עונש של 15 חודשי מאסר, מאסר מותנה ופיצוי לנפגע העבירה בסך של 25,000 ₪ שגזר על המערער בית המשפט המחוזי, לאחר שקבע שמתחם הענישה נע בין 9-30 חודשי מאסר בפועל.

המערער שימש מטפלו הסיעודי של נפגע העבירה, אדם שעבר תאונה ונותר מרותק לכיסא גלגלים ולמיטה, סיעודי לחלוטין, ונזקק לטיפול והשגחה במשך 24 שעות ביממה. המערער הורשע בעבירת התעללות בחסר ישע בכך שבשש הזדמנויות שונות, במהלך תקופה שנמשכה כשבועיים ימים, נהג באלימות בנפגע, ובין היתר, הכה אותו פעמים רבות בראשו, בחזהו, בבטנו, ובחלקים אחרים של גופו, צבט באוזניו במשך זמן ממושך, איים עליו, שם כרית על פניו, חבט בכרית בפניו, ועוד.

עניינה של הנאשמת שהורשעה ב-19 מעשי אלימות, חמור מעניינו של המערער שהורשע ב-6 מעשים. מנגד, למערער עבר פלילי הכולל 10 הרשעות קודמות, בכללן עבירות רכוש ואלימות, בגין ריצה מאסרים והוא ביצע את העבירה בעת שהיה נתון תחת צו מבחן, בעוד שהנאשמת נטולת עבר פלילי.

ג. בע"פ 5107/18 קייס נ' **מדינת ישראל** (16.1.2019) דחה בית-המשפט העליון את ערעורו של עובד כוח עזר במוסד לקשישים, עליו גזר בית המשפט המחוזי עונש של 18 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה ופיצוי לנפגעי העבירה בסך של 15,000 ₪, לאחר שהעמיד את מתחם העונש ההולם על 18 עד 36 חודשי מאסר בפועל.

המערער הורשע בשתי עבירות של התעללות בחסר ישע, בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות ובשתי עבירות איומים בגין התעללות בשלושה קשישים. באירועי ההתעללות עצמם לקחו חלק כמה מעובדי המוסד, כשמפסק הדין עולה שהתנהלות המוסד ככלל הייתה קלוקלת ביחסה לקשישים.

במסגרת מעשי האלימות בהם הורשע סירב המערער לבקשת אחד המטופלים להעבירו לשירותים, באופן שהקשיש נאלץ לעשות את צרכיו על עצמו; החליף חיתול למטופלת באגרסיביות תוך שאחז בה בחוזקה, הצמיד את ברכו לחזה, נשען עליה והכה אותה בראשה וערפה; העיר מטופלת באגרסיביות לצורך החלפת חיתול והכה אותה בראשה; כיסה בכוח את פני אחד המטופלים בכובעו ואיים עליו; וכן איים על מטופל אחר.

בדחותו את הערעור קבע בית המשפט העליון כי העונש שנגזר על המערער הוא העונש המינימלי שניתן היה לגזור בנסיבות, ואף הוסיף שאילולא ריחפו מעל המקרה סימני שאלה באשר לטענות ההגנה מן הצדק, ייתכן שהענישה הייתה מחמירה יותר.

בשונה מעניינו, המערער הורשע בפרשה בה היו מעורבים נאשמים נוספים, בעוד הנאשמת פעלה לבדה. עוד בנוסף, המערער פגע בחמישה מטופלים (בחמישה אירועים בסה"כ), במשך תקופה של כשבועיים, בעוד הנאשמת פגעה ב-19 הזדמנויות בחסר הישע לבדו, משך תקופה של כחודש וחצי.

ד. ברע"פ 3651/14 מיטה נ' **מדינת ישראל** (23.7.2014) דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור של מטפלת סיעודית, עובדת זרה, שהורשעה בבית משפט השלום בשלוש עבירות תקיפת חסר ישע, שבוצעו כלפי קשישה הסובלת מדמנציה ואלצהיימר בה טיפלה. ערעור המבקשת לבית המשפט המחוזי נדחה. אף בית המשפט העליון החליט שלא להתערב בעונש 16 חודשי מאסר בפועל שנגזרו על המבקשת בבית משפט השלום. מעשי המבקשת באותו מקרה תוארו על ידי בית המשפט המחוזי כקשים וחמורים, כשבין היתר, סטרה המבקשת לקשישה ותחבה אוכל לפיה בניגוד לרצונה.

עניין זה חמור פחות מעניינה של הנאשמת, שפגעה בחסר הישע בתקופה ממושכת יותר ובמספר רב יותר של מקרי אלימות.

ה. בע"פ ROYO 8780/16 נ' **מדינת ישראל** (26.4.2017) דחה בית המשפט העליון את ערעורה של עובדת זרה, ששימשה כמטפלת סיעודית לקשישה שסבלה משיתוק ונזקקה לטיפול ולהשגחה צמודים במשך כל שעות היממה, והותיר על כנו עונש 10 חודשי מאסר בפועל ומאסר מותנה שהשית על המערער בית המשפט המחוזי. בית המשפט המחוזי העמיד את מתחם הענישה ההולם על 10 עד 30 חודשי מאסר.

המערערת הורשעה בעבירה של תקיפת חסר ישע על ידי אחראי, בגין אירוע יחיד בו איימה על הקשישה ותקפה אותה בעת שהאכילה אותה, ובתוך כך גרמה לה לשטפי דם בגפיים וחבלות בפנים.

עוצמת האלימות בעניין זה גבוהה מעוצמת האלימות שהפעילה הנאשמת, שכן המערערת גרמה לקשישה חבלות בפנים ושטפי דם. מנגד, בעניין המערערת מדובר באירוע אלימות אחד ואילו הנאשמת הורשעה בסדרה של 19 מקרי אלימות שונים, לאורך תקופה של כחודש וחצי.

16. קראתי בעיון את מכלול הפסיקה שהגישו ב"כ המאשימה והסניגורית, לרבות פסקי הדין שנסיבותיהם - בשים לב לנסיבות ביצוע העבירות לרבות מועד מתן פסק הדין, מאפייני נפגעי העבירה, מיהות הפוגע, או חומרת העבירות בהן הורשעו הנאשמים - קרובות פחות לענייננו (פסקי הדין נוספים שהגישה המאשימה: ע"פ 2899/22 **קזקביץ' נ' מדינת ישראל** (7.7.2022); ת"פ (מחוזי ת"א) 28508-08-12 **מדינת ישראל נ' טקורי** (27.1.2013). פסיקה שהגישה ההגנה: ע"פ 8881/17 **פלונת נ' מדינת ישראל** (11.6.2018); ע"פ 7088/16 **מיטניק נ' מדינת ישראל** (19.6.2018); ע"פ 4302/18 **בוקשטיין נ' מדינת ישראל** (21.1.2019); ע"פ 8301/10 **חיימוב נ' מדינת ישראל** (10.3.2011)).

17. לאור כל האמור לעיל, בשים לב לערכים החברתיים המוגנים ולעוצמת הפגיעה בהם, תוך מתן משקל למכלול נסיבות האירוע, אני קובע כי מתחם העונש ההולם בעניינה של הנאשמת נע בין 20 ל-42 חודשי מאסר בפועל.

גזירת העונש ההולם בתוך המתחם

18. במקרה דנן אני מוצא הצדקה לחריגה ממתחם העונש ההולם. לא לחומרא, בגין הגנה על שלום הציבור, ולא לקולא, בשל שיקולי שיקום.

19. הנאשמת, בת 45, ילידת רפובליקת הפיליפינים, היגרה לישראל לפני כ-18 שנים בשל כורח כלכלי ועל-מנת לתמוך במשפחתה. הנאשמת החלה לטפל בחסר הישע בהיותו בן 7 שנים, ולפי כל העדויות עד לפני מספר שנים שררו בינה ובין משפחת חסר הישע יחסים חיוביים.

20. מהתשתית הראייתית עולה כי הטיפול בחסר הישע הוא טיפול אינטנסיבי ולא קל, בלשון המעטה. הנאשמת הייתה אמונה על רחיצתו, הלבשתו, האכלתו, ולמעשה השניים הפכו עם השנים למי שחייהם שלובים. עבודת הטיפול בכלל, ובחסר ישע כמו בענייננו, היא עבודה קשה הטומנת בחובה אתגרים משמעותיים. העבודה הטיפולית שוחקת הן מבחינה פיזית והן מבחינה מנטלית. ויודגש - אין בדברים אלו כדי להפחית כהוא זה מחומרת מעשי הנאשמת. מעשיה בוצעו מתוך מודעות מלאה למשמעותם ולפסול הטמון בהם, כפי עולה אף מדברי הנאשמת עצמה. עם זאת, התרשמותי היא שהנאשמת לא פעלה מתוך שאיפה סדיסטית לשמה להכאיב לחסר הישע ולפגוע בו, וכי חרטתה ובושתה כיום כנות.

21. בגזירת עונשה של הנאשמת ניתן משקל הולם לעברה הנקי, לנסיבות חייה הקשות, כפי שתואר בחוות הדעת הפסיכולוגית (נ/1), להודאתה שחסכה בזמן ציבורי יקר, לחרטתה ולקשיים הכרוכים בריצוי עונש מאסר על ידי אזרח זר (ע"פ 1599/21 **לוח' נ' מדינת ישראל** (26.4.2022); ע"פ 5509/20 **וואנגפקלאנג נ' מדינת ישראל** (10.3.2021)).

פיצוי

22. בגזירת רכיב הפיצוי לנפגע העבירה ניתן משקל לסכומי הפיצוי שנפסקו במקרים דומים, כפי שנסקר בהרחבה לעיל ולמכלול רכיבי הענישה. עוד ניתן משקל לכך שבין הצדדים התדיינות אזרחית בפני ערכאות אחרות, שחזקה עליהן שייתנו דעתן לגובה הפיצוי הראוי, על יסוד תשתית ראייתית ולא רק על-סמך טענות.

סוף דבר

23. לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים, כמפורט לעיל, אני גוזר על הנאשמת את העונשים הבאים:

א. 20 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרה מיום 10.8.2021 עד 13.8.2021.

ב. 10 חודשי מאסר מותנים למשך 3 שנים מיום שחרורה ממאסר והתנאי הוא שהנאשמת לא תעבור את העבירה שבה הורשעה.

ג. פיצויים למתלון בסך 25,000 ₪.

הפיצויים יופקדו בקופת בית המשפט לא יאוחר מיום 1.6.2023.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ז' ניסן תשפ"ג, 29 מרץ
2023, במעמד הצדדים.
ירון לוי, שופט בכיר